

Sygn. akt I CSK 1332/22

POSTANOWIENIE

Dnia 21 kwietnia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Władysław Pawlak

w sprawie z powództwa C. spółki akcyjnej w K.
przeciwko P. spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w R.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 21 kwietnia 2022 r.,
na skutek skargi kasacyjnej pozwanego
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie
z dnia 22 czerwca 2021 r., sygn. akt I AGa 30/21,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 4050 (cztery tysiące pięćdziesiąt) zł, tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną strony pozwanej P. sp. z o.o. w R. od wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 22 czerwca 2021 r., sygn. akt I AGa 30/21 Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność

postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001 r., III CZP 49/00, OSNC 2001, Nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej skarżący oparł na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. Przesłanki te nie zostały jednak spełnione.

Według ugruntowanego orzecznictwa Sądu Najwyższego, przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na przesłankę istotnego zagadnienia prawnego polega na sformułowaniu tego zagadnienia i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Musi przy tym chodzić o zagadnienie nowe, dotychczas nierozpatrywane w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej oraz innych podobnych spraw (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001, II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11, z dnia 11 stycznia 2002, III CKN

570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, nie publ., z dnia 15 czerwca 2016 r., V CSK 4/16, nie publ.).

W ocenie skarżącej w sprawie zachodzi konieczność wyjaśnienia, czy przy ocenie tego, czy wystąpiły okoliczności, o których mowa w art. 47 ust. 4 ustawy z dnia 24 listopada 2017 r. o imprezach turystycznych i powiązanych usługach turystycznych możliwe jest wzięcie pod uwagę okoliczności, które wystąpiły po otrzymaniu przez organizatora turystyki oświadczenia podróżnego o odstąpieniu od umowy.

Z kolei oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo, iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, nie publ., z dnia 26 czerwca 2015 r., III CSK 77/15, nie publ., z dnia 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, nie publ.).

Według skarżącej zachodzi potrzeba wykładni art. 47 ust. 4 ustawy o imprezach turystycznych i powiązanych usługach turystycznych, którego treść i znaczenie nie zostały wyjaśnione nie tylko w dotychczasowym orzecznictwie, ale i w literaturze prawniczej, zaś przedstawiona przez Sąd drugiej instancji wykładnia jest odmienna niż w literaturze niemieckiej oraz w orzecznictwie sądów niemieckich.

Ponadto skarżąca wniosła o wystąpienie do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z pytaniem prejudycjalnym, czy art. 12 ust. 2 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2015/2302 z dnia 25 listopada 2015 r. w sprawie imprez turystycznych i powiązanych usługach turystycznych, zmieniającej rozporządzenie (WE) nr 2006/2004 i dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/83/UE oraz uchylającą dyrektywę Rady 90/314/EWG w przypadku złożenia przez podróżnego organizatorowi oświadczenia o rozwiązaniu umowy należy interpretować w ten sposób, że oceniając, czy wystąpiły nieuniknione i nadzwyczajne okoliczności

w miejscu docelowym lub w jego najbliższym sąsiedztwie i czy te okoliczności w znaczącym stopniu wpływają na realizację imprezy turystycznej lub które w znaczącym stopniu wpływają na przewóz pasażerów do miejsca docelowego, można wziąć pod uwagę również okoliczności, które wystąpiły po otrzymaniu przez organizatora tego oświadczenia?.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że przedstawione w uzasadnieniu skargi kasacyjnej wyroki sądów niemieckich nie mogą być miarodajną podstawą odniesienia dla drugiej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ponieważ przedmiot rozstrzyganych spraw nie dotyczył, jak w niniejszej sprawie, podróży turystycznych do północnych Włoch, lecz przede wszystkim na Wyspy Kanaryjskie oraz w jednej ze spraw przez Polskę, Litwę, Łotwę, Estonię, Finlandię oraz Danię. Po drugie, o tym, czy miał miejsce przypadek wystąpienia nieuniknionych i nadzwyczajnych okoliczności występujących w miejscu docelowym lub jego najbliższym sąsiedztwie, które mają znaczący wpływ na realizację imprezy turystycznej lub przewóz do miejsca docelowego, w rozumieniu art. 47 ust. 4 powołanej ustawy oraz art. 12 ust. 2 powołanej dyrektywy, decydują okoliczności konkretnej sprawy, oceniane na chwilę odstąpienia od umowy przed rozpoczęciem imprezy turystycznej. Trudno jest zatem porównywać rozstrzygnięcie Sądów *meriti* w tej sprawie ze sprawami sądów niemieckich, także ze względu na fragmentarycznie powołane okoliczności faktyczne. Powszechnie wiadomo, że początki sytuacji epidemicznej i jej przebieg nie miały jednolitego charakteru w poszczególnych krajach i ich regionach.

Jeśli chodzi o pierwszą przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz potrzebę zwrócenia się z pytaniem prejudycjalnym do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, to należy wyjść od tego, że skarżący postawił problem prawny - oceny podstaw oświadczenia uczestnika imprezy turystycznej o odstąpieniu od umowy z powodu wystąpienia nieuniknionych i nadzwyczajnych okoliczności, przez pryzmat również okoliczności, które wystąpiły po otrzymaniu przez organizatora imprezy oświadczenia o odstąpieniu od umowy - obok okoliczności faktycznych, które zadecydowały o rozstrzygnięciu Sądów *meriti*. Sądy obu instancji skoncentrowały istotę sprawy na ocenie okoliczności, które miały miejsce w chwili odstąpienia od umowy, natomiast jak wyraźnie zaznaczył Sąd

Apelacyjny późniejsze fakty w postaci eskalacji sytuacji epidemicznej stanowiły jedynie przyczynek „do weryfikacji, czy w dacie odstąpienia od umowy były podstawy do skutecznego złożenia tego oświadczenia, a nie jak zarzuca skarżący, że to okoliczności zaistniałe po złożeniu oświadczenia były podstawą odstąpienia od umowy”.

Na marginesie powyższych uwag trzeba jeszcze dodać, że zjawiska związane z wirusem SARS - CoV - 2 miały charakter dynamiczny, co pokazywały wydarzenia w Wuhan w Chinach, dostatecznie widoczne już w czasie składania oświadczenia o odstąpieniu od umowy. O tym, czy wystąpienie zjawisk nadzwyczajnych jest realne nie decyduje jedno wybrane przez zainteresowanego kontrahenta źródło informacji (które może nie być zbyt obiektywne), które przecież może zależeć od perspektywy i interesu podmiotu źródła (np. przedsiębiorcy prowadzącego działalność w branży turystycznej) oraz celu (np. niektóre instytucje władzy państwowej kierowały się wyłącznie tym, by nie wywoływać nadmiernej paniki, która może destabilizować gospodarkę i rodzić niezadowolenie obywateli), lecz wiele takich źródeł (w tym szeroko rozumianych środków masowego przekazu), poddanych ocenie z pozycji rozsądnego i dostatecznie przewidującego uczestnika imprezy turystycznej. W razie istnienia wielu sprzecznych źródeł informacji, które pogłębiają niepewność co do przyszłego rozwoju sytuacji, trudno wymagać od uczestnika imprezy turystycznej, aby kierował się wyłącznie opiniami optymistycznymi, zwłaszcza, że zjawisko związane z coronawirusem, ze względu na jego skalę, było nowe i dotychczas niespotykane, a ponadto nie poddające się schematom nauk ścisłych, jeśli chodzi o zasady i przewidywalność jego rozprzestrzeniania się. Rozwój sytuacji epidemicznej po złożeniu oświadczenia o odstąpieniu tylko potwierdził, że zachowanie strony powodowej - jako uczestnika imprezy turystycznej - okazało się rozsądne i perspektywiczne, w kontekście wskazanych na chwilę odstąpienia od umowy okoliczności, które mógł wówczas poddać ocenie.

W związku z tym, na etapie tzw. przedsądu może więc podlegać ocenie jedynie kwestia czy zastosowana przez Sąd Apelacyjny wykładnia prawa w świetle ustalonego stanu faktycznego, nie czyni skargę kasacyjną oczywiście zasadną.

Przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt. 4 k.p.c. oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi. Chodzi o kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego i procesowego, polegającą na jego oczywistości *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49, z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 75, z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, nie publ., z dnia 29 kwietnia 2015 r., II CSK 589/14, nie publ.). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15 nie publ. i przywołane tam orzecznictwo).

Lektura uzasadnienia zaskarżonego wyroku nie daje podstaw do przyjęcia, że skarga kasacyjna jest oczywiście zasadna w przedstawionym wyżej rozumieniu przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Sąd drugiej instancji po przedstawieniu okoliczności faktycznych dokonał szczegółowej oraz wieloaspektowej analizy i oceny prawnej należycie zidentyfikowanego przedmiotu sporu.

W tym stanie rzeczy Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., a o kosztach postępowania kasacyjnego orzekł na podstawie art. 98 § 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c., art. 391 § 1 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c. Na zasądzone koszty składa się wynagrodzenie za zastępstwo procesowe ustalone według minimalnej stawki taryfowej na podstawie § 2 pkt 6 w zw. z § 20 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, jedn. tekst: Dz. U. z 2018, poz. 265).